

ULKOASIAINVALIOKUNNAN LAUSUNTO 8/2002 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta yleissopimukseksi (huumausaineiden laittoman kaupan torjumisesta tullihallintojen toimesta aavalla merellä)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 3 päivänä syyskuuta 2002 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta yleissopimukseksi (huumausaineiden laittoman kaupan torjumisesta tullihallintojen toimesta aavalla merellä, U 32/2002 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että ulkoasiainvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Marja Kartila, valtiovarainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Sari Mäkelä, ulkoasiainministeriö
- merenkulkuneuvos Raimo Kurki, liikenneministeriö.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Sopimuksen tarkoituksena on lujittaa Euroopan unionin tullihallintojen yhteistyötä huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laittoman kaupan torjunnassa laajentamalla jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen mahdollisuuksia toimia aavalla merellä välittömästi omalla merikalustollaan ilman ennakkolupaa toisen jäsenvaltion aluksella tilanteissa, joissa nykyisin edellytetään ennakkolupaa.

Ehdotuksella täydennettäisiin Wienin yleissopimusta sekä Napoli II -yleissopimusta siten, että laajennettaisiin jäsenvaltion mahdollisuuksia kohdistaa toimenpiteitä toisen jäsenvaltion lipun alla purjehtiviin aluksiin epäiltäessä huumausaineiden salakuljetusta. Ennakkolupaa näi-

hin toimenpiteisiin ei tarvittaisi, koska lupavaatimuksen katsotaan käytännössä vaarantavan toimenpiteiden tehokkuuden.

Yleissopimus tulisi sovellettavaksi Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken, joten toimenpiteitä voitaisiin kohdistaa ainoastaan niihin aluksiin, jotka purjehtivat jonkin jäsenvaltion lipun alla. Toimenpiteet voivat kohdistua ainoastaan jo tapahtuneeseen rikolliseen tekoon, eivätkä rikoksen ennaltaehkäisyyn.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu ehdotukseen myönteisesti. Huumausaineiden salakuljetuksesta epäillyn aluksen kulkuun on voitava puuttua myös aavalla merellä mahdollisimman nopeasti ilman

lippuvaltion ennakkolupaa. Neuvotteluissa tulee kuitenkin valtioneuvoston mielestä varmistua yleissopimuksen tehokkuudesta.

Sopimuksen eräiden artiklojen sanamuotoja on kuitenkin vielä täsmennettävä. Lisäksi on selvitettävä, ovatko kaikki ehdotetut sopimusmääräykset tarpeen. Esimerkiksi 3 artiklan kriminalisointivelvoitteet näyttäisivät jo sisältyvän muihin valtiosopimuksiin. Tulliyhteistyötä koskevaan sopimukseen eivät välttämättä sovi 5 artik-

lan määräykset yksinomaisesta ja ensisijaisesta tuomiovallasta eikä 8 artiklan määräys pidätetyn luovuttamisesta. Sopimusehdotuksen 6 artiklaa tulee selkeyttää. Siitä tulisi käydä ilmi, minkä valtion lainsäädännön rikkominen oikeuttaa puuttumaan alusten kulkuun. Ehdotus voidaan toteuttaa yleissopimuksen muodossa. Valtioneuvosto on kuitenkin valmis tarkastelemaan myös muunlaisten oikeudellisten instrumenttien käyttömahdollisuuksia.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ehdotuksella pyritään Euroopan unionin puitteissa täydentämään olemassa olevaa huumausaineiden laitonta kauppaa koskevaa sopimusverkostoa, jonka keskeisiä osia ovat YK:n yleissopimus huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan (ns. Wienin yleissopimus, SopS 44/1994) sekä EU:n jäsenvaltioiden välinen yleissopimus tullihallintojen keskinäisestä avunannosta ja yhteistyöstä (ns. Napoli II -yleissopimus). Sillä täydennettäisiin myös YK:n merioikeusyleissopimusta (SopS 49—50/1996).

Kansainvälisen merioikeuden kannalta ehdotus on merkittävä poikkeama periaatteesta, jonka mukaan alus kuuluu aavalla merellä lippuvaltion yksinomaisen toimivallan alaisuuteen.

Yleissopimus tulisi sovellettavaksi vain EU:n jäsenvaltioiden kesken.

Valiokunta suhtautuu valtioneuvoston tavoin ehdotukseen lähtökohtaisesti myönteisesti. Koska yleissopimuksella puututaan keskeisiin merioikeuden periaatteisiin, kuten aluksen lippuvaltion toimivaltaan, yleissopimuksen sopimusmääräysten sisältöön ja täsmällisyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota, kuten valtioneuvoston kannassa ja perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 44/2002 vp) todetaan.

Lausunto

Lausuntonaan ulkoasiainvaliokunta kunnioittavasti ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Liisa Jaakonsaari /sd	Antero Kekkonen /sd
vpj.	Henrik Lax /r	Juha Korkeaoja /kesk (osittain)
jäs.	Ulla Anttila /vihr	Outi Ojala /vas
	Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk	Kalevi Olin /sd
	Antti Kalliomäki /sd	Hannu Takkula /kesk (osittain)
	Bjarne Kallis /kd	Martti Tiuri /kok
	Ilkka Kanerva /kok	Ben Zyskowitz /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Antti Pelttari.